

Д О В І Д Н И К

АНОТОВАНИЙ
РЕЄСТР
ОПИСІВ
ФОНДІВ
ЦЕНТРАЛЬНОГО
ДЕРЖАВНОГО
НАУКОВО-
ТЕХНІЧНОГО
АРХІВУ
УКРАЇНИ

Архівні зібрання України

Спеціальні довідники

**АНОТОВАНИЙ РЕЄСТР ОПИСІВ ФОНДІВ
ЦЕНТРАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО АРХІВУ УКРАЇНИ**

ДОВІДНИК

друге видання, перероблене

Харків 2019

THE STATE ARCHIVAL SERVICE OF UKRAINE
THE CENTRAL STATE SCIENTIFIC AND TECHNICAL ARCHIVE OF UKRAINE

Archived collections of Ukraine

Special reference books

**ANNOTATED REGISTER OF THE FONDS OF
THE CENTRAL STATE SCIENTIFIC AND
TECHNICAL ARCHIVE OF UKRAINE**

REFERENCE BOOK

SECOND EDITION

KHARKIV 2019

ББК 79.3 (4 Укр)

Д 69

Центральний державний науково-технічний архів України: Анотований реєстр описів. – 2-е видання, перероблене / Авт.-упорядн. О. М. Мащенко (відповід. упорядн.), М. А. Балишев, М. В. Броннікова. – Харків: ЦДНТА України, 2019. – 460 с.

Підготовлене друге видання «Анотованого реєстру описів фондів ЦДНТА України» робить структуру та довідковий апарат до нього цінним джерелом з історії науки та техніки в Україні.

Цей довідник не порушує традиційну систему довідкових видань, доповнюючи її елементи на новому, більш високому та сучасному рівні.

До «Анотованого реєстру описів фондів ЦДНТА України» складено довідковий апарат, що надає чітку, логічну картину для дослідників документів, як фонду в цілому, так і кожного окремого комплексу, що суттєво скорочує час пошуку необхідних документів.

Довідник розраховано на істориків, науковців, архівістів, викладачів та студентів, усіх, хто цікавиться документальними джерелами з вивчення історії науки і техніки в Україні. Він також стане у нагоді спеціалістам різних галузей промисловості у практичній чи виробничій діяльності.

Автори-упорядники: *О. М. Мащенко (відповідальний упорядник), М. А. Балишев, М. В. Броннікова.*

Рецензенти: *кандидат історичних наук, заступник Голови Державної архівної служби України І.М. Кісіль, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка М.Г. Палієнко, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, директор Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства О.Я. Гаранін.*

Схвалено Науково-видавничою радою Державної архівної служби України та Науково-методичною радою ЦДНТА України.

© Центральний державний науково-технічний архів України, 2019

© Балишев М. А., Мащенко О. М., 2019

ISBN 978-966-1557-59-7

ПЕРЕДМОВА	6
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	11
РОЗДІЛ 1. АРХІВНІ ФОНДИ ОФІЦІЙНОГО ПОХОДЖЕННЯ	13
Комплекси проектної документації.....	14
Комплекси конструкторсько-технологічної документації.....	202
Комплекси науково-дослідної документації.....	312
Комплекси патентної документації.....	357
Комплекси усноісторичної документації.....	358
РОЗДІЛ 2. АРХІВНІ ФОНДИ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ	359
ДОДАТКИ	370
Додаток 1. Зведений список об'єднаних, переміщених архівних фондів та вільних номерів.....	371
Додаток 2. Перевідна таблиця номерів описів.....	372
Додаток 3. Перелік розсекречених документів ЦДНТА України за період 2004-2017 роки.....	404
НАУКОВО-ДОВІДКОВИЙ АПАРАТ	408
Перелік фондів із зазначенням назв та номерів комплексів.....	409
Алфавітно-предметний покажчик.....	452
Покажчик комплексів із декількома фондоутворювачами.....	458
Іменний покажчик до фондів особового походження.....	459

ПЕРЕДМОВА

Центральний державний науково-технічний архів України стоїть на порозі свого першого значущого ювілею – 50-річчя створення архіву – єдиної в Україні архівної інституції, що спеціалізується на пошуку та відборі з подальшим зберіганням, обліком та всебічним використанням науково-технічної документації (НТД).

Заснований згідно з постановою Ради Міністрів УРСР від 25 грудня 1969 року № 688, архів мав назву Центральний державний архів науково-технічної документації Української РСР (ЦДАНТД УРСР).

Передумовою заснування архіву стала постанова Ради Міністрів СРСР від 21 травня 1964 року № 431 «Про централізацію зберігання НТД і організацію її широкого використання», що зобов'язала міністерства і відомства союзного і республіканського підпорядкування здійснити заходи щодо передачі НТД до спеціалізованих державних архівних установ. В Україні такою архівною установою став Центральний державний архів науково-технічної документації УРСР, розташований у м. Харкові.

Постановою Кабінету Міністрів від 21 липня 1992 року № 415 та наказом Головного архівного управління при Кабінеті Міністрів України від 31 липня 1992 року № 35 ЦДАНТД України змінив назву на Центральний державний науково-технічний архів України (ЦДНТА України).

Зараз ЦДНТА України є потужним науково-методичним центром з питань роботи з документами свого профілю, що забезпечує збереженість, облік, комплектування та використання документів. У 252-ох фондах архіву сконцентровано науково-технічну документацію в кількості 595309 одиниць зберігання, оригінальних та цінних документів, об'єднаних у 1032 комплекси. Документи архіву характеризують основні етапи розвитку науки, техніки та технології виробництва в Україні, впровадження нових прогресивних наукових та технічних ідей.

Значну частину архівного документального масиву становить проектна документація до об'єктів капітального будівництва, паливно-енергетичного комплексу та підприємств важкої індустрії.

Особливу увагу привертають проекти Каховської, Кременчуцької, Канівської ГЕС, що входять до складу Дніпровського каскаду. На зберіганні в архіві є документи найбільших в Україні теплоелектростанцій: Запорізької, Курахівської, Миронівської, Придніпровської та інших. Атомну енергетику представляють проекти Південно-Української, Запорізької та нереалізованої Харківської АТЕЦ.

По документах архіву чітко простежуються проблеми водопостачання України та охорони оточуючого середовища.

Зберігаються в архіві 20 проектів найбільших магістральних газопроводів. Ці документи мають практичну цінність при реконструкції, ремонті і, безумовно, для вивчення історії галузі.

Із загального масиву комплексів виділяються проекти містобудування, виробничого, житлово-цивільного будівництва та архітектури. Особливу увагу привертають документи повоєнної відбудови Хрещатика.

Не менш змістовною та цікавою, з точки зору вивчення історії науки та техніки, є конструкторсько-технологічна документація: проекти паровозів, автомобілів, тракторів, шахтного обладнання, морського та річкового водного транспорту.

Звіти про науково-дослідні роботи – благодатне поле діяльності для дослідників. У ЦДНТА України зібрано 24 фонди особового походження. Усі вони варті уваги та ознайомлення з ними, зокрема, це фонд академіка архітектури О. М. Бекетова, фонд член-кореспондента Академії мистецтв СРСР, народного архітектора О. І. Заварова, професора фізико-математичних наук, астрометриста та картографа Б. П. Осташенко-Кудрявцева та інші.

Документи фондів особового походження, в тій чи іншій мірі, характеризують стан тієї галузі науки та техніки, в яку внесли значний вклад фондоутворювачі. Крім характеристики творчого надбання фондоутворювача, документи фондів відображають основні віхи життя та діяльності, формування їх як особистостей.

У 2017 році документальна база архіву поповнилась новими групами документів: патентною та усноісторичною документацією.

Джерельна база ЦДНТА України – це не тільки історія науки та техніки в документах. Вона є свідченням високого професіоналізму вітчизняних науковців та спеціалістів різних галузей промисловості, що втілюють у життя ідеї та унікальні проекти, як в Україні, так і за її межами, про що свідчить інформація надана у довіднику.

Даний довідник є підсумком багаторічної роботи колективу зі створення повноцінної, різногалузевої джерельної бази з питань науки та техніки в Україні.

Анотований реєстр описів – один із різновидів науково-довідкового апарату, що дозволяє ефективно використовувати та популяризувати документи архіву.

Цей довідник є показником діяльності архіву, що розширює його функції у забезпеченні необхідною інформацією дослідників та однією з форм інтелектуального доступу до документів НАФ.

Анотований реєстр описів, не порушуючи традиційну систему науково-довідкового апарату, доповнює її елементи по-новому, у формах, властивих науково-технічній документації.

Мета складання Анотованого реєстру описів фондів: створення компактної, зрозумілої для користувачів різних категорій картини в цілому складу та змісту документів ЦДНТА України (станом на 01.01.2018 р.).

До «Анотованого реєстру описів фондів ЦДНТА України» включено описові статті та анотації на документи:

- I групи (проектна документація) – 570 комплексів, 580 описів;
- II групи (конструкторсько-технологічна документація) – 374 комплекси, 299 описів;
- III групи (науково-дослідна документація) – 86 комплексів, 163 описи;
- IV групи (патентна документація) – 1 комплекс, 1 опис;
- V групи (усноісторична документація) – 1 комплекс, 1 опис;
- включено 24 фонди документів особового походження, 29 описів.

Найбільш значними за обсягом документів та тематично насиченими є наступні документальні фонди, що зберігаються у ЦДНТА України:

№ фонду	Скорочена назва фондоутворювача	Кількість комплексів	Кількість одиниць зберігання
P-31	Теплоелектропроект, м. Харків	14	116615
P-25	ПКІ тепловозобудування, м. Луганськ	6	82416
P-3	Укргідропроєкт, м. Харків	42	79157
P-84	ВНІПТрансгаз, м. Київ	22	38746
P-6	Київпроект, м. Київ	14	12185
P-55	Енергомонтажпроект, м. Харків	30	10834
P-43	Діпротракторсільгоспмаш, м. Харків	18	3318
P-35	Укрдіпромет, м. Дніпропетровськ	21	2877
P-188	Теплоавтомат, м. Харків	30	1276

Перша спроба ознайомлення з документами архіву в цілому у вигляді «Анотованого реєстру описів фондів ЦДНТА України» була здійснена у 2003 році.

В даному довіднику ЦДНТА України надає вичерпну інформацію про документи архіву шляхом підготовки та подальшого видання доопрацьованого та значно зміненого варіанту.

Маючи практичний досвід з підготовки та використання першого видання «Анотованого реєстру описів фондів ЦДНТА України» та керуючись основними методичними положеннями та вказівками «Пам'ятки щодо укладання анотованого реєстру описів за 1914-1991 рр.», схваленої протоколом засідання нормативно-методичної комісії Державного комітету архівів України від 18.12.2007 № 12, підготовлено дане друге видання «Анотованого реєстру описів фондів ЦДНТА України».

У підготовленому довіднику в цілому змінено структуру побудови описових статей, що відповідають рівню описування документів описів постійного зберігання у ЦДНТА України.

Основний принцип систематизації інформації реєстру – по групах документів (проектна, конструкторсько-технологічна, науково-дослідна, патентна, усноісторична) та фонди особового походження. У межах групи документи розміщені по комплексах у порядку зростання номерів комплексів. За основу обліку комплексів усіх груп документів взято наскрізні номери. Наскрізний номер також є основою при укладанні довідкового апарату до реєстру та пошуку користувачем потрібної інформації

Визначено основну облікову одиницю – це архівний комплекс, у межах якого обліковуються описи документів постійного зберігання. Таким чином, взявши за основу систематизації у межах групи комплекс, суттєво змінено порядок подання облікової інформації, що відрізняє даний довідник від першого видання «Анотованого реєстру». Назви фондоутворювачів, кількісні дані облікових показників та хронологічні межі документів описів у даному виданні було уточнено. Назви фондів станом на 01.01.2018 р. надано у розділі «Науково-довідковий апарат» до реєстру.

В цілому структура описової статті розділу I побудована таким чином:

- 1 – Номер комплексу за порядком у межах групи (умовно групи систематизуються: 1 – проектні документи; 2 – конструкторсько-технологічні документи; 3 – науково-дослідні документи; 4 – патентні документи; 5 – усноісторичні документи). Окремо обліковуються документи фондів особового походження.
- 2 – Назва комплексу (назва комплексу згідно з обліковими даними).
- 3 – Загальна кількість описів комплексу, одиниць зберігання та крайні дати документів у межах комплексу.
- 4 – Номер фонду та назва фондоутворювача документів опису згідно з останньою датою документу, включеного в опис постійного зберігання комплексу.
- 5 – Номер опису (номер у межах комплексу).
- 6 – Кількість одиниць зберігання та крайні дати документів опису.
- 7 – Анотація складу та змісту документів опису.
- 8 – Мова документів опису (у разі, якщо не всі документи складені іншою мовою, додається слово «частково»).
- 9 – Умови доступу до документів опису.
- 10 – Інформація про довідковий апарат до документів опису (зазначається у наявності).
- 11 – Наявність страхових копій документів опису (зазначається у разі наявності).

Порядок описування фондів особового походження дещо відрізняється від описових статей науково-технічної документації. Описові статті складаються відповідно до методичного посібника «Робота з документами особового походження» (м. Київ, 2009):

- 1 – Порядковий (наскрізний) номер статті реєстру.
- 2 – Номер фонду.
- 3 – Назва фонду.
- 4 – Загальна кількість описів, одиниць зберігання у межах фонду.

- 5 – Номер опису у межах фонду.
- 6 – Кількість одиниць зберігання та крайні дати документів опису.
- 7 – Анотація складу та змісту документів опису.
- 8 – Мова документів опису.
- 9 – Умови доступу до документів опису.
- 10 – Інформація про довідковий апарат до документів опису.
- 11 – Наявність страхових копій документів опису.

Описові статті розділу «Фонди особового походження» розміщені в алфавітному порядку прізвищ. Назвою фонду є прізвище, ім'я і по-батькові фондоутворювача, дати життя (або рік народження), основна спеціальність, вчений ступінь, вчене звання, урядові нагороди.

До анотації включена інформація про документи наступних груп:

- службової, наукової та громадської діяльності;
- документи до біографії, в т.ч. фотодокументи;
- листування;
- документи, зібрані фондоутворювачем;
- документи про фондоутворювача.

У ході підготовки даного довідника проведена значна робота з уточнення назв фондоутворювачів, удосконалення назв комплексів, у комплексах проектної документації визначено географічні дані, ретельно звірені кількісні дані облікових показників та хронологічні межі документів описів постійного зберігання. В більшості випадків інформація уточнювалась безпосередньо шляхом перегляду одиниць зберігання як текстових, так і графічних.

Поаркушний перегляд описів та частково документів надав можливість підготувати повноцінні анотації. Безумовно, вони не свідчать про значущість документів архіву, але висвітлюють повні дані про склад та зміст комплексів. Особливо це стосується звітів про науково-дослідні документи. Ця група документів у першому виданні не була анотована. У даному довіднику до комплексів цієї групи складено анотації з характеристик наукових проблем, напрямів роботи фондоутворювача в межах крайніх дат документів, включених в опис.

Підготовлені до довідника анотації, як на думку упорядників, містять корисну інформацію для дослідників при вивченні питань з історії науки та техніки України, спеціалістів, що мають мету використовувати документи у практичній чи виробничій діяльності.

Однією з позитивних особливостей «Анотованого реєстру описів фондів ЦДНТА України» є розширення довідкового апарату, що забезпечить оперативний пошук інформації, включеної до нього.

Найбільш насиченими інформацією є «Перелік фондів із зазначенням назв та номерів комплексів» та «Алфавітно-предметний покажчик».

Підготовлений додаток «Перелік розсекречених документів ЦДНТА України за період 2004 – 2017 рр.» надає уточнену інформацію про розсекречені документи комплексів. До додатку включено наступні дані: роки розсекречення, назви фондів, назви комплексів із географічними прив'язками, номери розсекречених одиниць зберігання (у випадках часткового розсекречення). Всі описи розсекречених документів анотовані. У додаток включено 38 комплексів, у 2017 році до нього включено документи IV групи НТД «Патентна документація».

Документальна база ЦДНТА України у сукупності та різноманітності дозволяє одержати уявлення про динаміку розвитку галузей промисловості, характер взаємодії різних напрямів науки та техніки. Підготовлений науково-довідковий апарат, яким є «Анотований реєстр описів фондів ЦДНТА України», сприятиме популяризації та більш широкому використанню документів архіву.

Висловлюємо вдячність за творчу співпрацю Першому заступнику Голови Державної архівної служби України к.і.н. І. М. Кісілю, завідувачу кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Т. Г. Шевченко, д.і.н., професору М. Г. Палієнко, директору Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства, к.і.н., с.н.с. О. Я. Гараніну.

*** Із повнотекстовою версією видання можна ознайомитися у читальному залі ЦДНТА України.